

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Lib. XXXXIII. Oculi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

DE HUMERIS.

VIRES. CAP. LX.

Humeri dubio procul vires & fortitudinem, ut Eucher. ait, in Sacris literis indicant. Unde Hesaias, Cap. 9. cum magni arcani onus crucem ipsam gestandam prædivinaret: *Potesias*, inquit, *susper humerum ejus*. Cicero de senectute: *Cum humeris bovem sustineret vivum*. Et Orat. pro Flacco: *Respublica quam vos universam in hoc judicio vestris humeris, vestris, inquam, humeris, Judices, sustinetis*, & ita sapius.

JOANNIS PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORUM

LIBER XXXIII.

DE IIS QUÆ PER OCULOS, AVRES,
NASUM, OS, ET IN EO PARTES
SIGNIFICANTUR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD URBANUM BOLZANIUM PATRUUM.

Facile meminisse potes, honoratissime Patruus, quarto ab hinc mense cum Venetiis essem, teque viri illi clarissimi, Daniel Ranerius, Nicolau Leonicensis, & Leonicus Thomeus adissent, Græcas adhuc literas atate tam confecta docentem inspekturi: quam illa fuerint, qua super oculis ex totius antiquitatis eruditione repetisti, quæq; illi ad propositum argumentum addidere: quid super auribus, quid super ore, & ejus partibus examinerint. Nam eum tu diem, ob eorum amicorum conventum, & tam variam rerum eruditionem inspektam, qua hinc inde emicauit, inter totius vitæ tuæ jucundissimos recensuisti. Comperimus vero te in honestissimo studiosorum cœtu Pindari oscula interpretantem, forteq; locum illum explicabas, Νεμεϊς, Δινα, μαγεύς δὲ κρη, τῆς Πλας ἐν οὐρανῷ. Δεῖξ' ἄριστον. hic tu horum adventu plurimum exbilantus, opportune de latitia, qua statuerit in oculis fidem, disseruisti. Gestit enim interpretem baris, voluptas ex oculis fidem facere: latitiam scilicet oculi patentioris figura hieroglyphice apud Ægyptios significari, in iusque jucunditatis præcipuam esse sedem, quia gaudium se primum ab oculis prodat. Eorum enim tum intentione, tum remissione, tum conjectu, tum bilirate, motus animorum explicari, atque, ut nostri ajunt, eos nimis argutos: quem admodum animo affecti simus loqui. Polemonis dictum haberi, oculos esse tanquam fores animi: per oculos quidem animum emicare, indidemque animum introspecti: ex quo nonnulli oculum verum cordis nuntium diciturur.

Usq; adeo vero totam corporis vim in oculis incumbere, ut Zamolxis & Abaris Philosophi, toti corporis curatione opus esse dixerint, si quis oculis mederi vellet: quod si corpus curare quis affecti ret, animum in primis depurgandum. Subjecisti mox: Essent autem multa ex Ægyptiorum doctrina in oculorum hieroglyphicis: sed ne vos ἄγεγερον importune demorer, reliqua Pindarica prosequar. Imo, respondit Ranerius, peropportune, Urbane pater, in hunc sermonem incidisti, ut de literis Ægyptiacis loquerere. Nam per totum hesternum atque hodiernum diem hospites hocce meos Leonicenum atque Leonicum fatigavi, super hujusmodi generis doctrina eos perconatus, qui quidem multa eruditissime, tanquam sacra Cereris aperuerunt. Sed quod ad singulorum partes faceret, herere se aqua in plerisque ingenue professi sunt. Causa autem hujus inquisitionis erat, quod tabula cujusdam ob antiquitatem admirabilis

exem-

exemplum ad me Roma misit Bembus meus, obeliscorum etiam plurimas notas, quae illic reperiuntur: quae quia ex Aegypto olim aduectas manifestum est, tuq; Aegyptum peragrasti, ubi magna est inscriptionum huiusmodi copia, & quae tua semper fuit in antiquitate omni cognoscenda cura, studium, & diligentia, putamus te rerum huiusmodi non ignorare. Ad haec Horum Aegyptium à Philippo quodam Graece reditum accepimus, qui materiam hanc tractavit, sed codicem huiusmodi, quamvis ab Aldo nostro publicatum, plurimis locis mutilum & imperfectum invenimus, non utiq; Aldi, viri diligentissimi negligentia, sed exemplarium vitio, quae rarissima reperiuntur, atque ea in damno omnia. Eaq; de causa nunc ad te contulerimus, si quid horum nosti, à te libenter audiri. Et quoniam oculi iam hieroglyphica commemorare cepisti, ea rogamus (ut etiam pro amicis huiusmodi loquar) ne nobis invidias. Hic tu: Gravissimum viri optimi onus cervicibus meis impositis, cum pauca admodum ea sint, quae prestare possim, ut vestro desiderio desiderio: siquidem argumentum hoc in rot pyramidum, & inscriptionum antiquarum memoria, quas non in Aegypto tantum, verum & Roma, & plerisque aliis in locis aspexi, me quoq; àu multumq; utrumcum rerum harum observationes apud scriptores diligentissime conquisserim, interpretationes autem, praeter levia quaedam, nusquam repererim, easq; tantum veluti nutu quodam indicatas ut assirris. Nilatq; opusculum, in quo talia promittuntur, lemmam summatim quaedam attigerit, atq; ea qualiacumque sine in manus nostras corruptissima pervenerint: quare, uti dicebam, quid super hac re polliceri possim, quod satis vobis faciat, non habeo. pudorq; non minimus me absterret, de secretioribus literis apud eos legi, quos nihil, quod sciri possit, ignorare compertissimum habeam. Ne tamen rusticitatem ullam noveris, videar, quae paucissima mihi cognita sunt, proferam: ea spe, ut à vobis & meliora & reconditiora sine magno meo cum senore recepturus. Et ne tempus in excusationibus quantumvis honestis contrem, quae de oculorum hieroglyphicis recitare possum, quando ita vos jubetis, ut in memoriam venerint, explicabo: quod eo libentius facio, quia dum vos charissimas animas conspicio, succurrit illud Euripidis:

Ὀμματα' εὖνς Φωτὸς βλέπειν γλυκὺ.
 Suave est viri benevoli oculos intueri.

JUSTITIA. CAP. I.

Varia justitia epitheta. Oculi.

Pud Aegyptios Sacerdotes primum omnium Justitia servatorem per oculi patens hieroglyphicum significari compertum est, frequensque dicitur apud Graecos, quod minime ignoratis, δικησ ὀφθαλμοσ. Tum Plato Legum nono. Justitiam Speculatricem atque Vindicem appellat. Chrystippus oculos justitiae acres, rectos atque immotos fieri, quod eum, qui recte iudicaturus sit, non oporteat huc aut illuc oculos ab honesto de-

Hoc à Gellio l. 14. c. 4.

flectere. Illud etiam nostris ex Diphili Comedia:

ἔτιν δικησ ὀφθαλμοσ, ὃσ πᾶνθ' ὀρεᾶ.

quod Nepos meus ita reddidit:

Est qui tuetur cuncta justitiae oculus.

Apud Epigrammaticos, qui temporis injuriam pervixere, pulcherrimum habemus pentametrum:

Ὀμματα δικησ κατὰ πάντα τὰ γινόμενα.

quod Nepos idem:

Cernunt omnia quae sunt lumina justitiae.

Justitia oculus.

Hinc aliqui in faciendi dicitis fide, justitiae oculum attestantur. Orphei quoque id de Sole dicitur. Ὀμματα δικαιοσύνης, cui justitiam in primis veteres dedicassent. Unde Bithynni, quod scribit Arrianus, indicia ex adverso Solis sedentes exercere consueverant. Et veteres Theologi justitiam producere, ut Proclus ait, è medio Solis throno per cuncta propagari, omniaque, veluti Sol ipse omnium moderator est, dirigere. MODERATOR. CAP. II.

Ad hoc Marc. in Som. s. ip. c. 20. Osiris etymon.

Marcus Tullius vester Solem mundi Mentem & temperationem appellat, Scipionis somnio. Et vetustissimi illi sacerdotes moderatorem hieroglyphice significaturi, oculum & sceptrum facere soliti sunt: nunquam in sceptro ipso ramusculos complicare, ut in complexum coeuntes oculi spectem in medio spectandam informarent, eaque specie Osirin, quasi multoculum dicere vellent, intelligebant. Nam Os Aegyptiaca lingua, multum: Iris vero oculum significat, cujus interpretationis & Plutarchus lib. de Iside & Osiride, neque non Eusebius meminere.

SOLIS VIS. CAP. III.

A Imaginem enim Osiridis apud Plutarchum fulgendi admodum lamiculo vestitam habemus, ex quo Solis vis intelligebatur. Apud Euseb. *εἶναι μὲν τὸ ὄσιριν πλούθια λυμον εἰκότως*. Hinc Homicum illud:

ἥελι. Ὁ δ' ὅς πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἐπαυδαί,
Quem secutus Maro dixerit:

Sol, qui terrarum flammis opera omnia lustras.

Illud vero non ignoratis, eundem esse Osirin & Dionysium, unde Eumolpus:

ἀεθραῖ δῖόνουσι ἐν ἀκλίνοσι πυρωπὸν.

Osiridis
imago.

*Encl. l. 4.
Natal. Co-
mes lib. 2.
c. 2.*

CUSTOS. CAP. IV.

B Quinetiam ab officio in universon corpus praestito, custodem ex oculo hieroglyphice significari comperimus, Unde oculos nonnumquam geminos totidem capitibus incumbentes aspeximus, quod **DIS MANIBUS** interpretantur. Capita enim Manes apud Aegyptios, oculos vero divinitatem praese ferre manifestum est. Maxime vero admirandam esse custodiam, quam oculus pupillae praestat, ex Euthymio didicimus: siquidem Psalmo decimo septimo philosophatur, *Tunica super tunicam*: & alia quaedam integumenta eam muniunt, quorum alia tenuia & translucida sunt, ne ullam pupillam, quae suapte natura humida est, ac perinde mollis, inferant asperitatem: alia vero exterius crassiora, ut palpebrarum tunica, quae duobus est semicirculis distincta, ut pulveris atque aeris incursum & parvula quaeque animalia in oculos involare solita, repellat atque summoveat. Quin pilis etiam vallatae sunt, ut sudorem prope fluentem alio avertant, neque in oculum influere permittant. Acutum enim & falsum sudorem esse, ac perinde molestum & cruciabilem, si oculum attigerit, futurum.

DEUS. CAP. V.

C Praeclara autem illa sunt, quae de Deo ipso per figuram nuncupationemve oculi demonstrato, *Oculus mundi* intelligebant, veluti scilicet in minori mundo oculi sunt articularum omnium praestantissimi pulcherrimique, ac omnium actuum moderatores, ita Deum illum Opt. Max. mundi oculum, patrem luminum a Jacobo nuncupatum, omnia formositate transcendere, omniaque gubernare, atque, ut ait Apostolus, nihil eum latere, cuius oculis omnia nuda & aperta sint, atque ita bonos & malos speculetur, & ut quae pro facie sunt homo videt, ita quae delitescunt in imo corde prospicit Deus & perscrutatur. Hinc eruditorum opinio est, *Ἰεὺν, δὸν τὴν ἡεῶν* dictum, quippe quod omnia prospiciat, ut inquit Eucherius, quique oculi in Divinis literis Deo attribuuntur, eius sunt signum intelligentiae, cui porro nihil occultum sit. Cyrillus libro nono Apologiae, quam Juliani Apostatae maledicta cavillationesque in pietatem nostram refellere aggressus est, ubi ille Moseos aenigmata reprehendit, qui verbis, non occultis rerum involucris, humanum genus erudire debuisset, is omnes, qui antiquitus habiti sunt sapientes, huiusmodi institutionis genere usos indicat, cumque Aegyptios memorat, eos dicit per oculum, & adjectum scipionem, ut paulo ante diximus, Deum intelligere voluisse: quippe

D summam super omnia naturam, quae scilicet omnia conspiceret, ac omnium dominaretur. Per Sceptrum enim passim Regiam intelligi dignitatem. Quinetiam absque oculi pictura plerisque veterum reperimus Deum per stantem baculum figurasse. Cur vero ex humanis membris oculi illi pro Dei signo desumpsissent, eam afferunt rationem: oculum humanum miftura suae materiae aliquid lucis possidere, quod in nonnullis tam efficaciter exploratum est, ut per medias noctis tenebras, oculis repente patefactis clare cernant: id quod praecipue Liberio Imperatori contigisse praedicant. Et Xiphilinus dicit in Tiberio lib. 7. *Macrob. l. 1. v. 22.* *Et Xiphilinus dicit in Tiberio lib. 7.*

Ἰδδ

ejusque

eiusque omnino dominus, pro luce merito nominari, eum mundi lucem profiteri, ac per oculum lucis receptaculum, figurari.

ANGELI. CAP. VI.

Quatenus vero noster oculus, licet alicujus sit particeps lucis, alterius tamen luminis indiget, si videre velit, eum Divos, sive Angelos, sive, ut veteres plurimum dicebant, Genios referre autumant: qui quidem sine superioris luminis, hoc est, Dei ipsius irradiatione obire per se proprium munus intelligentiæ nequeant intellectum enim quasi oculum videri, qui non ex se, sed lucis participatione videt. Oculum porro, hoc est, ipsum intellectus vigorem, non omnino esse simplicem, sed qui adventantis lucis compositionem concretumque minime pateretur. Hinc communis est antiquorum sententia, constare Angelos ex actu & potentia: quod altiori quadam inquisitione elucidandi deberet, nisi solam hieroglyphicorum commentationem mihi demandassetis.

SERMO. CAP. VII.

Sermo dupliciter
consideratur.

Ut ceptum igitur prosequamur argumentum, eundem Oculum invenimus esse sermonis hieroglyphicum apud Ægyptios, sermonemque ipsum dupliciter considerari. Uno modo quatenus loquendi facultatem à natura consecuti sumus: altero, quo in hoc vel illud idioma linguam imitatumus, & in proprio artem & elocutionem adhibemus. Simplicem itaq; sermonem illum per linguam tantum figurari: sed si cultum & elegantiam accessisse innuere vellent, linguæ oculum subsanguineum subijciendum. Vigorem enim in eo quendam ita ostendebant, aut animæ principatum, cuius in sanguine sedes esse fertur. Sic autem perfectos animæ sermones effinxisse visi, similitudine à nobilitate sumpta: quæ ut præcipue oculis in est, ita etiam sermoni congruit: casuum quippe multiplicitate, pronuntiationis varietate, accentuum tenore, alio atq; alio oris, ac totius demum corporis motu, vel ab arte, vel à natura concurrentibus.

CONTEMPTOR DIVUM. CAP. VIII.

Alicubi videmus in solea insculptum, oculum, quod iuniores pro animo Deo subiecto, & ad ejus obsequia parato, posuerunt: quod ego aliorum iudicio reliquerim. Scimus nos soleam simpliciter calcandi supprimendique indicium esse, ipso uno, quod satis est, Virgilio dicente:

Georg. l. 2.

Atque metus omnes, strepitumque Acherontis avari
Subjecit pedibus.

Ideoque divum contemptorem, impium & perditum hominem intelligi, videri convenientius.

FAVOR. CAP. IX.

Verbi, aspi-
cere, hiero-
glyphicum.
Æneid. l. 1.
1. Vid. l. 1.

Neque desunt, qui oculum favoris & beneficentiæ signum dicant, & in sacris verbum, *Aspicere*, significare se propitium & benignum ostendere. Videmus enim apud Maronem, ubi Jupiter *Lysivæ* defixit lumina regni. Reginam rite quietum accipere in Teucros animum, mentemq; benignam. Contra vero de Pallade acriter irata, *Divæ solo fixos oculos aversa tenebat*. Hunc vero favorem qui per oculum indicatur, Theologi nostri Gratiam vocant. Unde quos Deus aspicit, fortunari: quos se versari videtur, derelinqui, & infelices esse profiteamur. Et quoniam nutus plurimum in palpebris consistit, sunt qui palpebras attributas Deo locutionis ejus, quæ in Divinis literis habetur, hieroglyphicum esse dicant. Unde de incomprehensibilibus ejus sacramentis atque judiciis, diceret Eucherius, Psalmo dictum: *Palpebra ejus interrogant filios hominum* Hieronymus quoque eisdem verbis, *palpebras (ait) incomprehensibilia judicia Dei, esse eodem citato versu.*

1° Job. 10.

CASSUS LUMINE. CAP. X.

Hinc for-
asse illud
allegoricum
lib. 2.
Sam. c. 5.
Cacus &
claudius non
intrabunt
templum.

In Divinis literis, ut hoc subijciamus, obcæcatus pro eo ponitur, qui Dei nullam habet cognitionem neque ullam veritatis lucem intueri potest. Quod vero Assertor noster ait de oculo, qui mentem infestet atq; seducat, eruendo: inepte quidam, imo impie atq; Judaice carneum oculum re ipsa effodiendū abijciendumq; intelligunt: unde nunnulli, nacla hinc calumniandi anfa, in Christiani jugi laxitatem onerisq; levitatem, dura nimis præcepta Christi vocaverunt. Cæterum si tam stupidi sunt, ut Evangelicæ lectionis sensum non intelligant, sciant Chrysostrum, Cyprianum, & Hilarium, doctos pro-

A probosq; alios plerosque omnes, de amicis illis declinandis intelligere, quorum nobis perniciofa fit confuetudo, dum vel exemplo, vel etiam adhortationibus bducere nos a abonis moribus, & a vitæ integritate conntuntur. Omnia enim fatemur amico deberi: sed usq; ad aras. Atq; hic subiticiuſi, *Julianus Apoſtata* mi patrie, profatus tantum, ne reliqua proſequerere, honoré habere te auribus graviffimorum hominum, cum lepide *Thomæus* conjeſtari ſe profeſſus eſt, cur tibi tacendum imperaſſes: addens in explicanda rerum natura, obſcurioribusq; ſcriptorum locis in lucem eruendis, ſibi, utpote viro Philoſophiæ ſtudiis dedito, nullam eſſe debere verecundiam. Nam tu, inquit, oculum amoris laſcivi etiam eſſe ſignum ideo dicere noluiſti, ne Venerem ex obſcœno carmine lumine eſſe pæto probari cogereſis. Atqui poteras Venerium hujusmodi oculum ex Heſiodi Theogonia proferre: hunc enim, ut noſti, Poëta vetuſtiſſimus *ἑλικὸς ἐλάφῳ* appellat, quaſi laſciviæ amorisq; plenum, & mobilitate lubrica quoq; ſe facile vertentem, hominiſq; mentem, in quem inſpexerit, tenaciſſime complicantem, ſumpta Heſiodani vocabuli à claviculis vitium metaphora, quaſi aſpicientes laqueis & vinculis devinciant atq; conſtringant. Hic tu, Patrie: Scio quid me deceat. Sed ea potius de cauſa finem feci, quod nuper prælegendo, & nunc dicendo, laſſulus mihi videbar: quare niſi vobis grave eſt, vos reliqua proſequimini, *οὐ μὴ Φερόμενοι ἐς τὴν κρηνοῦ καὶ λέγειν*. Hic Thomæus multa de te honorifice locutus, admittendam laſſitudinis excuſationem dixit. Ut vero dictionem tuam proſequeretur lepidus ſenex; multa ſuper amore ex Muſæo & Platone diſſeruit: quemadmodum is ex pætiſ amati corporis oculis in amantiſ pupillas involet, ibiq; aperta ſibi via in medium uſq; cor penetret atq; tranſiliat, ſive ſpiritus, ſive ſanguis ſit tenuiſſimus, qui corpus in alienum tam lubricus illabatur: idcirco ſignate admodum inverecundi, ac maxime petulantis hominiſ hieroglyphicum fieri ex oculo ſubſanguineo, obſervatum ab iis, qui Phyſiognomiæ ſcientiam tradidere, quare apud Lucianum de laſcivo & admodum improbo adolescente dictum, habuiſſe eum *ὁ Φαιμον ὁ Φθαλμὸν*. Neq; temere Ovidium inter laſciviæ ſigna poſuiſſe, purpureas genas pollice tangendas, cujuſ hæc ſunt carmina:

Cum tibi ſuccurres Veneris laſcivia noſtra, Purpureas tenero pollice tange genas.

Oculus Venerem.

Subtus ſanguinem habentem oculum.

LIBIDINOSUS. CAP. XI.

C Itaque ſi hominem Veneris uſui intemperanter deditum ſignificare quis voluerit, ejus ajebat oculos glabris ex toto palpebris effingendos, quarum pili tunc deſſuere incipiant, cum res Venerea cœperit exerceri: eoque magis decidunt, quo amplior accidat ejus rei uſus.

PRÆSTANTIA. CAP. XII.

Addebat denique ad ea quæ de amore aut pulchritudine, aut alia quapiam charitate, quæ affectum excitet, diſſeruerat, oculum eſſe ubique hieroglyphicum rei, quæ maxime præſtet, quæque cariſſima omnium habeatur: Catullianaque illa tot exempla, quæ toto paſſim opere comperiuntur, rei locupletiffimum facere teſtimonium. Sed quod inſularum peninſularumque omnium ocellum dicit, ex Pindaro deſumptum, qui Agrigentum Siciliæ oculum vocet, Olympiſ, ode ſecunda, *οκελίας τ' ἔσαν ὁ Φθαλμὸς*. Atque in hanc ſententiam Tulliuſ: *Hi duos oculos terræ maritime effoderunt.*

VITA MORSQUE. CAP. XIII.

Per adapertum autem oculum hieroglyphice Vitam ſignificari, veluti per eum clauſum, Mortem. Hinc apud Homerum totiens, *Intueri Solem*, pro *Vivere*, hinc *Claudi lumina*, apud eundem, neque non apud noſtros ubiq;, pro *mori*. Oculos enim morientibus operire, ruruſq; in rogo patefacere, Quiritum magno ritu ſacrum fuiſſe legimus: ita more condito, ut neque ab homine ſupremum eos ſpectari faſ eſſet, & cælo non oſtendi neſas, authore Plinio.

Ddd 2

ME

Sicilia ocellus.

Ad Licinium Calvum.

METEORA. CAP. XIV.

JAM & monoculos Cyclopas hieroglyphice confictos ea de causa, quod eorum officium circa fulgurationes, & fulmina, & hujusmodi alia versari commentum fuit: quæ quidem in aëre fieri manifestum. Aër autem cum in medio sit situs, datus est locus fabulæ ut oculo unusquisq; uno tantum in medio fronte sito, præditus haberetur. Ita interpretes Hesiodi Theogonia commentati sunt.

JOVIS PROVIDENTIA.

CAP. XV.

Nempe li-
gneam.

Pausanias
in Corinthiaca &
Agatar. bi-
des in Asia-
tica.

Hom Iliad.
lib. 1.
Virg. En.
lib. 6:
Leonici &
Ranerii dia-
logismus.

Statuam demum Jovis in subdiali ara, ad quam Priamum Troja capta incensaque confugisse proditum, tribus in signem oculis fuisse ex Pausania cognitum, idque simulacrum à Sthenelo Capitanei filio Argos translatum. Hieroglyphice vero indicasse triplicem ejus providentiam, quæ cælestia, maritima, & inferna curat. Æthereum enim eum passim & ab omnibus appellari. Quod maris imperium gerat, & nostri sæpius, & Æschylus atque alii apud Græcos ostenderunt. Quod infernus etiam sit, Homerus καὶ ἄλλοι οὐρανίου eum vocat. Atque idem de Junone apud Maronem Junoni infernæ dicitur sacer. Atque hic cum Leonicus & creatu & pituitæ absterfione paulum subtilitisset, RANERIUS excepit. Quantum ex iis quæ hæcenus allata sunt observavi, pauca admodum & jejuna propemodum ea esse con-

spexi, quæ veterum traditione ad hieroglyphicorum explicationem extare comperimus. Antimod-
verti vero te, Thomæ, caute admodum ad Græcorum & Latinorum eruditionem contigisse, ut rem
ipsam locupletares, abundantiosemque redderes: quod & Urbanus egregie fecerat, cum ad sacras
præcipue literas deflexisset. Nam quamvis rerum effigies pro verbis positæ sint ab Ægyptiis, in his
tamen, uti video, Philosophorum, Poëtarum, Historiarum, & Divinarum etiam disciplinarum ten-
tentia delitescunt, quæque illi angustiis oculorum spatii includere, reliqui ea per latissimos eloquenti-
tæ campos producere: unde anfa datur commodissima, rem amplificandi, & quæqua libuerit, cum si-
mile nusquam desit argumentum pervagandi. Recte quidem Raneri doctissime judicas, respondit
LEONICENUS, Ægyptiorum argumentum hoc latissime diffundi posse. Nam & Hetruscorum do-
ctrinam de prodigiis, & ipsa Onirocritarum commenta, cum Physica magna sui parte sint, ab Ægy-
ptiis emanasse crediderim, qui præsertim videam ipsum Hippocratem nostrum tantæ claritatis Me-
dicum, decumbentium suorum somnia usque adeo magnificere, ut ad hanc vel illam imaginem,
quæ videri visa fuerit, morborum, quibus affligerentur, naturam exploraverit, seduloq; his animal-
veris, opportuna remedia singulis adhibuerit, quæ quoniam ab eo diligentissime descripta sunt, su-
persuam fuerit commemorare. Tum RANERIUS: Habendæ mihi sunt tibi, Leonicene, gratiæ
non vulgares, qui conjectores mihi chariores esse facis, dum eos Ægyptiacum quid sapere docueris,
quibus sum ab ineunte ætate mirifice delectatus. Dumque Urbanus, atque mox Thomas loque-
rentur, titillabat me cupiditas quædam, ut ad ea quæ dicebant, de somniis quædam non incongrua
subjicerem, sed verebâr sermonis tam jucundi cursum inturbare. Atqui, inquit LEONICENUS, op-
portune, vir clarissime, partem hanc de somniis tractasses, nobisque, si horum ego animos perpe-
ctos habeo, rem gratissimam fecisses: quare omnes te obsecramus, ut quæ diciturus eras, jamjam in-
cipias explicare. Subsecutus est RANERIUS. Cum oculo, de quo hæcenus multa sunt dicta, cilia
componenda mihi videntur, neque non supercilia. De ciliis Leonicus, dum palpebrarum tan-
geret nuditatem, optime.

SEVERITAS. CAP. XVI.

Supercilium ego pro severitatis hieroglyphico positum video, cujus vos eam affertis rationem, ^{Severitas} Senibus peculiarem esse severitatem, eosque passim ita habitos. His vero supercilium maxime ^{Senum p. a-} nutrir, & plerumque in hirsutum haberi, ut tendendum sit, unicuique manifestum: quod propte- ^{pria maxi-} rea evenit, ut vester tradit Aristoteles, quia supercilia compagini sunt apposita ossium, quæ fene- ^{mè.} scente atate laxantur, & ita plus humoris transmitti patiuntur, unde superciliis alimentum affatim impendatur.

HILARITAS. CAP. XVII.

Sed longe secus invenimus Onirocritas sentire, qui supercilium hilaritatis indicium esse posue- ^{Artem lib. 1} runt, bonique alicujus adventantis prælagium, si & densum, & bene coloratum apparuerit: ma- ^{cap. 27.} xime vero si mulier ea fuerit, quæ per somnium id se videre imaginata sit: fœmellis enim id studium ^{In superci-} accuratus, ut etiam intinguant, ad venustatem agendam. Solere nos præterea & serenitatem fron- ^{lis pars a-} tis, & animi jucunditatem, ex superciliis relaxatione interpretari. ^{nimi his ne-} ^{gamus &} ^{annimus.} ^{Pl. l. ii. c. 37.} ^{Artemid. l.} ^{i. c. de su-} ^{perciliis 27.}

LUCTUS. CAP. XVII.

Glabellum vero supercilium somniare, luctus esse significationem, iidem Onirocritæ con- ^{Artemid. l.} senti sunt, cujus signi causam afferunt, quod veterum mos esset supercilium in luctu velli- ^{i. c. de su-} care. ^{perciliis 27.}

JUNO. CAP. XIX.

Id quoque mihi videtur observatione dignum, quod apud Sex. Pompejum habetur, Oculi superius ^{Artemid. l.} integumentum in tutela Junonis esse: quod eo protegantur oculi, per quos luce fruimur, quam ^{i. c. de su-} ab Junone tribui putabant: atque inde Lucianum eam dictam. Et partem eam capitis illi dicatam ^{perciliis 27.} tradit Varro.

NUMEROSA PROLES. CAP. XX.

Apuđ eosdem conjectores, eum qui tres oculos habere se vel plures imaginatus sit, si ducturus ^{Artem. ib.} uxorem sit, bene illi eventurum portenditur: filios enim quos quæserit, brevi suscipiendos. ^{cap. 28.} Indicium enim filiorum esse oculos, Arremidorus tradit, somniorum oraculis explicandis: pro- pterea quod & amabiles sunt, & instar oculorum chari, neque non senescentibus duces ministrique agendorum. Quod enim ad amorem facit, in promptu est dicere nos, ferre in oculis eos, quos charos habemus, & unice diligimus. Præterea dixisse Ciceronem ad Atticum: *Oderat, nunc fert* ^{In luctu} ^{passeris, &} ^{ad Calvum} *in oculis.* Et apud Catullum, nil charius esse oculis: *Ne te plus oculis meis amarem,* & hujusmodi multa.

ORBITAS. CAP. XXI.

Sivero quispiam utroque oculo per nocturnam imaginem obcæcari se visus fuerit, eum aut filiis ^{Artem. ib.} orbandum, aut fratres, aut parentes amissurum ajunt. Fratres quidem propterea quod oculi in- ^{cap. 28.} ter se germanitate quadam conjuncti censeantur. Parentes, quoniam lucem præ se ferunt, in quam nos eorum benefi- cio prodierimus. Quin etiam filios, ea quæ superius allata est causa.

SECURITAS. CAP. XXII.

Caterum si quis compeditus sit, aut alia quapiam cala- mitate circumseptus, bene illi eventurum si obcæcari sibi videatur: securitatis enim id esse indicium propterea quod mala quæ circumstant, minime sit inspecturus.

CÆCITAS. CAP. XXIII.

Neque dissimulandum id quod ab eodem Artemido- ro traditum est: Oculum in aure situm in somnis

Lib. i. c. 28.

D d d 3

videri

videri visum, cæcitatibus indicium esse: quippe quod ostendit, aurium tantum beneficio percipi, quæ oculis legi consueverunt: Idemque significari, si per singulos manuum digitos oculos quis dispositos inspexerit: propterea quod cæci tentabundi, manus oculorum vice utantur. Quæ quidem commenta cum mecum, jam à Leoniceo monitus reputare cœpi, Ægyptiorum inventis tam similia esse conspicio, ut inter hieroglyphica non immerito locum habere posse videantur: quod & pictura commode possunt exprimi, & certam rei rationem suscipiunt. Ad hæc Τηομηυς: Vera quidem, & nulli non approbanda sunt hæc, ornatissime Raneri, quæ dicere commentus es, atque ego in easum sententia, ut nihil fere differre putem. utrum talia quæ recitasti, an vetusta ea hieroglyphica præponi debeant. Sed quoniam in aures incidisti, venit in memoriam mihi, in iis etiam esse multa, quæ doctrinam sapiant Ægyptiacam, qualia quæ sint, si permittant socii, libenter enumerem. At quid (responderunt omnes) acceptius & jucundius sit nobis futurum, hoc præsertim sermone suscipere, polyhistor noster Thomæ Leonice, cum quanta qualisq; sit eruditio tua ignoret nemo? Tum illi: Vestræ hoc est benignitatis dictum, nam nostra quam pedestria sint satis intelligo, sed qualiacumque dicam tamen.

ÆQUUM DOMINIUM. CAP. XXIV.

Nat. Co-
mes lib. 2.
cap. 1.

Apud Græcos in Creta simulacrum Jovis absq; auribus fuisse fertur: argumento, ut qui ceteris jura daturus est, neminem ullum privatim auscultare debeat, sed omnibus publice consulere. Ea que de causa sapienter Alexander vere Magnus, alteram præbere aurem accusatori, alteram reservare solitus erat. Quod si quis eum, aut judicem aliquem aurem unam vel avertentem, vel manu adpressam obturantem effinxerit, ad hujusmodi significatum non inconcinnum, ut puto, fecerit hieroglyphicum.

SAPIENTIA, CAP. XXV.

Simulacrū
Apollinis.
Auctor Ze-
nedorus ex
Aristophane
Grammatico.

Quatuor vero aures manusque totidem, quibus Lacedæmonii simulacrum Apollinis præditum esse voluerunt, vero nimirum hieroglyphico, nihil aliud significabant, nisi sapientiam, cujus Deus ille symbolum esset. Eam autem & multarum rerum auscultatione, & operibus eandem agendis comparari. Non enim digne sapientem eum dixeris, qui se rerum cognitioni tantum emancipaverit, nisi & facta, quæ probes, inspicias, quæque is & diligenter & probe examinarit, in utile aliquid vel sibi vel aliis opus promulgarit. Res enim gerere, & captos ostendere civibus hostes attingit solitum Jovis, noster ait Horatius. Neque me fugit alios esse qui hieroglyphicum hoc Lacedæmoniorum summo Deo attribuunt, quia summa rerum sit Pythagorica *μεαυδης*: de qua multa dicenda essent, sed enim non sunt hic ad commemorandum necessaria.

DE NASO

SAGACITAS. CAP. XXVI.

Nasus &
aures.

Quoniam vero Nasus est inter aures, interque oculos medius, non est hic prætereundus. Eius autem hieroglyphicum præcipuum est, sagacitatem indicare: Nasutiq; vocabulum Festo sagacem notat, quod uniuscujusque rei odorem statim explorat, & prius scilicet sentiat quam insperet. Sic auritum, ab audiendi curiositate dictum. Sic oculatum, qui ex prompto oculi utitur beneficio. Sic cordatum qui corde præstet. Tu vero, URBANE pater, quia sacræ literæ odoratum sæpe Deo Opt. Max. attribuunt, quo sensu sit nobis accipiendum, explicare ne graveris precor. Tum tu Patruæ: De Naso quidem unum tantum nunc succurrit, quod ad hanc rem facere videatur, Nares quippe in Deo percipere

A percrutationem eam significare, qua ipse corda hominum odoratur, eoq; spectare illud ex lib. Re. 1. Sam. 21. Genes. 9. Lib. 21. gum: *Ascendit fumus de naribus ejus.* Alibiq; in sacris literis, odorari, cujus & indicium & instrumentum est nasus, placere significat. Ita Noë sacrificante odoratus est Dominus Deus odorem suavitatis: hoc est, placuerunt illi sacra, quæ vir illæ probus obtulerat. Idcirco Lex hominem qui vel parvo, vel magno nimis, vel obtorto naso fuerit, ab altari sancto summovet: ne scilicet accedat ad ministerium ejus. Tales sunt quibus vel pauca admodum habentur in Divinis institutionibus quæ ipsi probent, vel quibus omnia nullo discrimine, tam bona quam mala placent, vel illi, quibus mala pravaq; tantum placent, diceret Hefychius. Deinde ad Ranerium conversus: Scio vero conjectores super hac parte multa commentos quæ tu recensere potes, Raneri, qui partem hanc tibi agendam suscepisti. Libentissimè, respondit RANERIUS. Et quando incidimus in nasum, ut ordinem sequar tuum, apud Onirocritas, Urbane pater, eum qui se magno naso per somnium viderit, magna in rebus agendis sagacitate prudentiaq; fore promittitur. Hinc etiam, emunctæ naris viros dici eos usitatum, qui acrisunt judicio conspicui.

MORS. CAP. XXVII.

SI vero aliquis morbo decumbat, & absque naso se imagnetur, futuram illi mortem inde præfagiunt: quod ea pars actutum abit à cranio.

SERVITUS. CAP. XXVIII.

UT vero ad aures redeamus, id in primis jocofum est, quod apud eosdem Onirocritas habetur de auribus a-fininis, quas qui se habere per somnium imaginatus fuerit. servitatem ii atque ærumnas ingruere homini præfagiunt: nisi fuerit is Philosophus, cui tantum eam speciem prospera ominari tradunt, ob tardiorum aurium motum, quæ con-tanter in hujusmodi animali moventur, quemadmodum firmam esse debere Philosophorum auscultationem vo-lunt.

LONGA SERVITUS. CAP. XXIX.

Quinetiam humanæ aures apud eosdem Conjecto-res, si servò homini plures accessisse visæ fuerint, longæ sunt servitutis indicium: multa enim ostendunt exte-riore imperia, quæ fomniator is fit audi-turus.

AMPLITUDO FAMILIÆ. CAP. XXX.

Contra vero, si paterfamilias is fuerit, qui plures habere se aures imagnetur, familia huic a-mplitudinem significari: propterea quod plures filios & servos dicto parentes sit habi-turus.

LUCRUM. CAP. XXXI.

Opificibus autem insomnium idem lucrum apportat: audiet enim multorum voces opera lo-cantium. Verum hæc & hujusmodi pleraq; ut ingenue fatear quid ego sentiam, ingenii humani argutias potius ostendit, quam solidiorem ullam sapiant disciplinam. His dictis ad te Patruæ con-D versus addidit: Nunc tu autem, Urbane pater, si quid sacratius habes super auribus, in medium af-ferre potes: Tum tu nihil contatus.

CONTEMPLATIO. CAP. XXXII.

Dum de supercilio disputatum est, unum mihi videtur esse præteritum, per quod homo intelli-gitur sublimium divinarumque rerum contemplatione detentus: propterea quod supercilia eminentiori sunt loco sita, circaq; organa quæ sensum contineant, qui mentis agitatione moveatur. Is vero nimirum sedem habet in cerebro, Neque negarim apud profanos supercilium pro fastu po-ni, fastuososq; Superciliofos dici.

OBE

Artem. d. l. t. cap. eod. ad verbum

Art. ibid.

Indidem.

Indidem.

Nempe com-munem. Plin. lib. 1. c. 37.

SEd ad aurem potius transeamus, quæ iisdem in sacris literis hieroglyphicum est Obedientiæ, ubi præcipue Moses, secundo immolato arietate, sacrificio quod *Explicationis* LXX. dixerunt, alii, *Consummationis*, vel, ut vulgata habet editio, *In consecratione sacerdotum*: aliis rite factis, insuper de hostiæ huiusmodi sanguine extremum dexteræ auriculæ tum Aaronis, tum filiorum ejus tetigit: quod ut interpretantur Theologi, ad obedientiam refertur, quam præstare debemus Domino, memores scilicet Adamum propter relictam abjectamque obedientiam, paradiso ejectum, & solum verterea captum. Agnovere hieroglyphicum nostri etiam Poëtæ, ut Horatius:

Hor. prima
Epist.

*Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
Si modo cultura patientem accommodet aurem.*

Atque aliud etiam in Sermonibus:

Sat. 9. lib. 1.

Demitto auriculas, ut iniqua mentis assellat.

CONTUMACIA. CAP. XXXIV.

CONtra vero, veluti auris ad aperta obedientiæ signum est, ita & obturata hieroglyphicum est contumaciæ, hominisque mandata detrectantis, idque sibi velle, quod apud Esaiam legimus: *Surdi clamantem audite*, Abscessam eam, sunt qui idem significare asserant: summoto quippe obedientiæ ministerio.

CALUMNIATOR. CAP. XXXV.

ADhæc, præter huiusmodi contumaciam Theologi per amputatam aurem accipiunt eum quoque qui de detractionibus & calumniis in alios oggestis delectantur, & turpium, impudicorumque sermonum lascivia capiuntur: proba vero consilia, & admonitiones de honesta & homine digna ratione vivendi, Cane pejus & Angue protinus averfantur. Carpocrates porro hæreticorum sceleratissimus, mala & bona omnia, non natura mala neque bona, sed opinione hominum ita vocari disputabat: ut quodcumque adlibuisset, id idemdem licere persuaderet, merito discipulos summæ dexteræ auris inusta particula præsignabant. Nam eodem modo, sed stigmate longè graviori eorum omnium non aures tantum, sed oculi etiam, & nasus, & os, atque lingua injuri deberent, qui detractionibus huiusmodi audiendis tempus infumunt. Hic, cum aliquantulum incensus esse videris, Læonius commotiunculam eam sedaturus ita sermonem excepit, Dum de extrema auris particula loqueris, Urbane, venit in mentem mihi recordationis hieroglyphicum, quod per pollicem & indicem ad infimam aurem appressos figuratur. Nam inter agalmata Ferdinandi secundi Neapolitani Regis, numus erat, in quo auris manu apprehendebatur. Commentum literæ ab altera parte declarabant, MNHΣΘH, ultima tamen litera parum conspicua: quod cum Maroniano quadam carmine,

Carpocrates
hæretici
impietas.

In Bucol.

Cynthius aurem

Vellit, & admonuit.

Consecrata enim auris est memoria. Hinc illud apud Plinium: *Est in aure ima memoria locus, quem magis gentes attestantur. Est post aurem æquæ dexteræ Nemeseos, quæ dea Latinum nomen non in Capitolio quædam in dem invenit, quo referimus tacto ore proximum à minimo digitum, veniam sermonis à Diis expressit, ne scilicet ejus memores nos ulcisci velim.* Observavi vero aurem in gemma quadam incisam, cuius extremam partem expansa manus pollice atque indice tantum leviter comprehendebat, literis identidem, quæ rei facerent interpretationem, adsculptis, ΜΗΜΟΝΕΤΣΩΝ. Id nonnulli aliis gemmis intarsi conati, cum literas nescirent, et diphthongi characteres invertere. Sed quod ultima syllaba nō per M Latinam expressere, sæpe in quibusdam numis eam pro Σ positam inspeximus, & in vice versa loco M Latinæ. In numis autem multæ aliæ literæ dejectæ conspiciuntur, ut pro B. in pro E. similia. quod ideo dictum volui, ne fallant impostores qui nova interdum opera, atque ea quidem depravata, pro veteribus venditare non erubescunt. Et vero Fuscus frater meus referebat, apud Angelum Colotium Bassum antiquarium Latinè Græcèque eruditissimum, Romæ viderat gemmam eodem sculptam signo, cujus inscriptio erat, ΜΝΗΜΟΝΕΤΕ, ut etiam superior. Ad huius hieroglyphi

Plin. idem
lib. 38. c. 2.
Auris in dem invenit,
gemma in
cisa.

A hieroglyphici figmentum respexisse mihi videtur Ovidius eodem loco, quem supra citavi.

*Si quid erit de me tacita quod voce loquaris,
Pendeat extrema mollis ab aure manus.*

FUTURUM OPUS, VEL QUID AGENDUM.

CAP. XXXVI.

Est & futuri operis indicium auris ad audiendum intenta, ab ejus dubio procul officio, in quo est *Vel arrepta* rei quædam formula. Auscultatio enim initium est & imago quædam operis quod aggressuri sunt: eoque spectant numismata tot cum inscriptione, ADLOCUTIO, in quibus milites obversis in-*σπν.* tentisq; aditare auribus conspiciuntur.

DOCILITAS. CAP. XXXVII.

B Illa vero quæ de figura aurium à Physiognomicis traduntur, docilitatem, benignitatem, mansuetudinem ex auribus extantibus significare, faciunt quidem ad eorum doctrinam, sed ad negotium nostrum parum afferunt utilitatis.

INDOCILITAS. CAP. XXXVIII.

Perinde ac etiam pressas aures, & simiarum instar temporibus adhærescentes stuporis & imperitiæ, quæ doctrinam nullam admittant, signum esse perhibent: quæ si quis in hieroglyphicorum usum trahere voluerit, integrum unicuique dicimus, suo jure ludere.

DE LINGUA. CAP. XXXIX.

Sed ut ad linguam convertar, jam res exigit, quando quidem quod superius Urbanus de oculo linguæ subiecto ad perfectam sermonis rationem indicandam dixit, alterius ab eo non alieni admodum hieroglyphici. Lingua hæc, est manu prætenta. Nam qui per linguam sermonem articulati voce coargumentatum intelligebant, adjecta manu quæ illam comprehenderet, eloquentiam significabant. Sane quidem Hebræi per Lafon, quæ lingua est, sermonem intelligunt, ut forte *λαλειν* Græcis. A Dico verbo nimirum Latini Diguam olim appellavere, inde D litera in L mutata, Æolum more, Linguam fecimus: ut etiam Sellam, quæ prius à sedeo, sedda dicebatur. Ajunt tamen Grammatici veteres, Pompejum Magnum Diguam semper scribere solitum. Esto igitur sermo lingua, verum pronuntiatio manu, hoc est, artificii ope indiget, ut in usum deducatur, & appareat eloquentia. Nam manum operis esse symbolum unicuique manifestum est. Quicquid vero vel in judicando, vel in demonstrando, vel in deliberando contingit, nequaquam solo cogitationis termino continetur, sed in actione ipsa perficitur. Opus autem facere cum sit proprium manus, & ab ea prærogativa, potestatem etiam indicet, non absurde linguam manu rectam affinxere, in eloquentiæ significatum: quæ quidem, ut Maro canit, *regat discis animos, & temperet iras*. Speciem eam in aliquot obeliscis observas. Privatim vero manum quæ linguam comprehensam tenet ex marmore vetustissimo, ex aliqua statua nimirum avulsam, apud Vivem Hispanum Pontificium medicum Romæ Fufcus frater conspexisse fatebatur. Sed ut ea, quæ ad hanc rem pertinent prosequamur, non improprio quorundam invento excogitatum est, hanc dicendi vim per linguam perforatam, à qua catenulæ quamplurimæ religatæ ad aures subsequenti multitudinis applicarentur, significare. Nam Herculem Galli fenem admodum, corpore tamen prævalido, crudo, viridique faciebant. Leonis spolio, clava pharetra, & arcu intento præditum, armatumq; eo gestu ut ingredi videretur: facie tamen in humerum conversa ad numerosam multitudinem, quæ gressum ejus subsequeretur, ad quorum omnium aures catenæ singulæ aureæ adjunctæ essent, quæ mox in unum quasi nodum collectæ, in perforatam Herois, blando mansuetoque gestu hilarem ipsosque cæcus hominum ita catenis tractos sponte properare, quasi alius alium prævenire concertarent. Quod quidem, sive Gallorum fuit inventum, sive Lucianus ipse, qui rem conscripsit, qua erat ingenii felicitate, fabulam ex se commentus est, nihil meo judicio

*En libr. 1.
Manus linguam tenens.*

Ibidem tributum Mercurio.

E e e

cio

Lucianum in Hercul Gallico. D. Laer. lib. 1. c. 9.
 cio ad eloquentiæ vim exprimendam significantius excogitari potuit, neq; magis hieroglyphicum. Nam quod ad Gallicanum figmentum spectat, Cornelius Tacitus Gallos ait duas semper artes studiose exercuisse, militarem quippe, & disceptandi rationem. Reliqua ad hanc rem pertinentia, quid singula sibi velint, apud Lucianum ipsum inspicienda sunt. Et quoniam eloquentia tam boni quam mali causa fuit, estque quotidie: merito Anacharsis quid esset in homine pessimum, quidq; optimum, interrogatus, *Lingua*, respondit.

MERCURIUS. CAP. XL.

Natalis Comæ lib. 1. c. 10. Sermonis præses Mercurius. Nempte quod Latina forsitan ab oblivione dicta. Nam ad hoc, id est, obliuio. Id est dator honorum. Hom. Odyss. 8. Et ἐπιθήνησ id est valde utilis, ut Odyss. 8. Id est servator. Homerus Iliad. v.
 Lingua porro Mercurio sacra, quam ab eo regi fidere Mathematici tradunt, velut splenem à Saturno, hepar à Jove, à Marte sanguinem, cerebrum & cor à Sole, à venere renes & genituram, stomachum à Luna. Sermonis itaque præses Mercurius: Unde apud Homerum, Deus hic ad fluvium Xanthi ripam, Deorum inter se orto certamine, Latona committitur, sermo quidem rerumque memoria adversus oblivionem. Quid enim magis inter se contrarium, quam orationis vis, & obliuio? Apud vero Aegyptii, Mercurium primum omnium verba in ordinem redegerisse, multisque rebus innumeris nomina: literas, ejus inventum fuisse, Deorumque cultum instituisse, quæ sine magna vi eloquentie mortalium mentibus insinuari minime potuerint. Apud alias quoque gentes in honorem Mercurii, qui Deorum præco fingitur, lingua in sacris disiecta præconi tradebatur. Facit ad hoc nominis ipsius interpretatio: nam Hermen δῆπο εἰρήνην καὶ μήσανα, quod omnino loqui significat, deducunt, ajunt. Quique veterum figmentorum rationem explicant, per Mercurium nihil aliud intelligi volunt, quam sermonem ipsum, quo solus homo ex terrestribus animalibus honestatus est. Vel Hermes nuncupatus est. δῆπο εἰρήνην εἶναι, quod humano generi sermo sit veluti præsidium quoddam & munimentum, unde Διάκτερος in initio τῶν λόγων Διὰ λέγειν fuerit appellatus: eaque de causa linguas illi dedicarint, quod ea corporis nostri pars intelligentiæ nostræ conceptus, apud propinquas animas disserendo explicet. Est etiam illi cognomentum ἐπιθήνησ, quod magnæ cujusdam sit utilitatis, summaq; ope eos adjuvet, penes quos sit illius facultas. Unde etiam σῶκτος dictus: non enim sermo in perniciem aut detrimentum, damnusve ullum, mortalibus datus, sed ut hominem sospites atque tueatur. Quocirca salutem, id est, Canis imaginem ad custodiam adhibitam Mercurii simularo semper adjiciebant, atque illi ædem in foro, ubi eloquentiæ usus plurimum viget, statui monuit Vitruvius, ex aruspicum disciplina.

DISCIPLINÆ. CAP. XLII.

Scripta Mercurii.
 Neque vero mirum, si omnia Mercurio scripta, inventa, meditationumque suarum argumenta, Aegyptii soliti sunt inscribere, solumque illum & sapientiæ & eloquentiæ arbitrum judicarent: quando is, auctore Seleuco tota rerum universalis, sive principia malimus dicere, viginti millibus voluminum (quæ reperimus, quæ accepimus, damus explicavit: ut vero Manethus asseverat, triginta millibus, quibus etiam addidit sex millia quingenta, & viginti quinque, in quibus libros de diis empyreis centum, de athereis totidem, mille de cœlestibus elucubravat: quæ si membranz tot convolutæ essent, vix fidem facerent: facit tamen horum mentionem Jamblichus, magnæ vir apud Grecos autoritatis.

SOMNUS. CAP. XLIII.

Erat & lingua in arapofita, quæ somnum significabat, quod Apollonius argonauticôn primo indicat, ubi dicit:

τίως ἔπι πηλώσῃσι χέοντα
 Λιθομίνας, ὕπνον ἢ Διὰ κλέφας ἐμναλοντό.

Mos anti- quæ tuus, Urbane, nepos in Latine reddidit:

quæ somni captivitate

— Incere exusti libamina linguis.
 Spargebant nigra captantes nocte soporem.

A Quoniam, inquit interpres, antiquis mos erat somnum captantibus victimarum linguas adolere Mercurio, propinatisque crateribus vinum superlibare, idque ex antiqua Philosophia: quandoquidem sermo esse Mercurius perhibetur, cuius instrumentum est lingua, quæ quidem somno incidente quiescit tacita. Atque hinc repertum est eam adolere Mercurio, quod & Homerus ipse tetigit, γλώσσας Hom. Iliad. δὲ ἐν πυρὶ βάλων, Linguas imponit in ignem. Qui vero fabulas confectantur, historiam huiusmodi à lib. 3. Direchida in Megaricis traditam recitare solent. Alchatoom Pelopis ob Chryssippi cædem in exilium actum, peregre profectum, ut alibi verso solo degeret. Accidisse vero ut Leoni feret obviam, qui Megara devastabat, in quem & alii complures à Megarensum Rege missi fuerant: sed Alchatoom aggressus feram, eam conficit, linguasque ejus in ara posita, Megara e vestigio reversus est, cumque ii, quia Rege missi fuerant, nunciassent se monstrum debellasse, Alchathous feram elinguem ostendens, mendacii eos redarguit. Atque hic apud Megareses institutum ajunt, ut sacrificiis quæ fierent in posterum, linguæ aris imponerentur. Philochorus libro de sacrificiis ea de causa linguas Mercurio adoleri dicit quoniam in corpore pars optima sit, quæque sibi rerum vendicat principatum.

B SILENTIUM. CAP. XLIII.

A Ddemus & illud ex Homero, præcisas linguas indicium esse silentii: ille enim, ut nos is, ait, ἀδὲν Hom. Odyss. ἄγε τίμωσεν γλώσσας, jamdudum incidite linguas, pro, Silentium capeffite, ut interpretes exponunt. Quo quidem admisso omine, cum jam satis superque nugatus fuero, oportune mihi silentium imperabo. Tu vero, mi Patruæ, omnis suscepto joco: At nolim, respondisti, virum tam probum, tam modestum, tam eruditum, in abscissæ linguæ turpissimam ignominiam incidere: siquidem ea præcisâ in Divinis literis, impurum indicat hominem, qui fordidam, nefariam ac profligatissimam vitam vivat: atque ideo repellatur sacris, ab omni piorum moderatorumque; hominum conventu turpiter & ignominiose rejectus, de quo David: Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu vero odisti disciplinam: & quæ sequuntur. Quod vero conjectas in ignem linguas apud Homerum citasti, nostras cuperem ego in flammam eam injiceremus, quam Astartor nofter accendit, cum XII. comites ab eo electi, afflati sunt, igneis linguis

C ab ignis cujusque vertice promicantibus. Huiusmodi enim linguæ splendore tanto conspicuæ, omnino significarunt eam orationis vehementiam, ardorem illum, illamque fandi vim cœlitus illis affuturam, ut, quæ à divino Magistro præcepta acceperant, per universum mox terrarum orbem persuasibili (penetrat enim ignis) sermone disseminarent, sanctissimisque monitis mortale genus incenderent, aberrantesque late mentes, & incitiâ torpore frigescentes, pietatis ardore succensas, ad hostiæ puræ atque immaculatæ sacrum incitarent, essetque eorum fulgurum sonitus in omnem terram exiturus: sonitus, inquam, fulgentium earum linguarum, quas ad incudem fabricatas diceret Pindarus, qui linguam ferream, Pythiis, veritatis indicium ponit: ἀψευδῆς ἡ πρὸς ἀκμῶνι γάλακτος γλώσσα. Nam dubio procul lingua si fabricata fuerit ad incudem: ferrea erit; si ferrea, solidissima firmitatis. Mendacia enim imbecilla sunt, quia tempus veritatem in lucem adducit, atque ita mendacium evanescit. Sane quidem hodie ut vulgo dicitur Veritatem ad malleum durare, quod idem fere est, quod Pindarus. Ad incudem dixit. Possent autem alia multa sermone super hoc examinari, atque hinc ad Apollinis plectra, & multiplices Musarum choros sterni via, si præcipuè dentes ad linguam socii conferantur: sed quoniam ego jam edentulus nullam eis amplius gratiam debeo, cur mihi sit pro eis laborandum nusquam video. Præter hæc, cum reliqua linguæ disputatio de gustu nos appellet, eaque sit potius Physica quam Historica, ad Leoniceum hæc meo calculo transfulerim, Conferre reliqui, neque invitus ille ita loqui cœpit.

DE GUSTU. CAP. XLIV.

N Empe, ut susceptum prosequar argumentum, si de oculis, de auribus, de naribus, quid præstare queant, disserimus, gustus quoque his accedit, seque tractari postulat, ne per ignominiam præteritus videatur. Est autem hic duplex apud Ægyptios, quorum Sacerdotes si delibatum aliquid leviter, neque tamen plenus gustatum significare vellent, hieroglyphicum linguæ inter pri-

mores dentes non nihil exprobratae proponebant. Sed si absolutam gustus plenitudinem ostendere curassent, primores gutturis partes quae intimae adhaerent linguae, figurabant. Asserebant enim illi, quod Medici nostri etiam nonnulli prodiderunt, perfectum gustum in linguae radice consistere: inde enim nervos quosdam, & sentiendi vim illam provenire. Neque tamen sumignarus, esse multos, qui gustatus praerogativam attribuunt palato. Sane Diogenes explorari saporem aiebant, propter fungositatem molliemque linguae, perque commissas illi corporis venas, perfundi sapores ad sensum elicitos, non aliter atque spongia exuctos. Huiusmodi vero sensum in anima sedem suam possuisse. Quamvis vero dicat Alcmaeon, humore teporeque, atque adeo mollietate linguae sapores internosci, Aegyptii nequaquam cognoscendi saporis instrumentum solam linguam esse consenserunt, sed cum multis aliis, palatum praecipue participem agnovere, & in nonnullis, quae gutture caetero, simile quidpiam linguae esse: ut in quodam piscium genere qui ventrem habent ori propinquum, inesse intus sentiendi facultatem. Sunt & alii rerum naturalium scriptores, qui linguam ajunt sapores quidem sentire & judicare, eorum vero suavitatem amaritudinemque in descensu, unde deglutuntur explorato sentiri. Quare & Philoxenus magis forte quam Philosophia, ganeae peritus, Gruis gulam optabat, ut voluptas illa longius deglutendo produceretur. Quantum vero ad palatum pertinet, scimus Catonem gustus sedem in eo esse credidisse. Nam cum Lurconi cuidam ambienti, ut inter eius familiares reciperetur, negare vellet, ei dixit, non posse se cum eo vivere, qui plus palato quam corde saperet. Adversus tamen Aegyptiorum, & horum omnium opinionem insurgit Aristoteles, qui linguam in primore sui parte vim perfectius sentiendi saporem obtineri contendit. nam interiore si tangat, minus illam sentire, quod in catapotis ex aloë, vel amariore aliquo succo passillove devorandis, manifestius experimur. Nam cum illa intra duorum digitorum summitatem contenta in imas fauces immiserimus, vix tantillum sentimus amaritudinis quae si quis lingua vel summa lambat, vix ferre possit. Videtur vero natura ipsa, uti recte reliqua, ita hoc sapientissimè constituisse, ut hac sentiendi vis juxta labia, & in prima consisteret lingua, quo sapores omnes admittendos exigendosque, antequam ori demandarentur, exploraremus. Quod vero quispiam dicat eo vehementiorem esse saporis gustatum, quo magis cibus ingestus ori opulentius & contantius mandatur, respondent periti homines non ideo majorem gustandi vim in radice linguae instam esse, sed propter diuturniorem moram, & affluentem saporis copiam, vehementius sentiri. Hac atque alia multa praesens Philosophi inter se dissidentes prodiderunt, ut minimè mirum sit eos de rerum principis & aliis a sensu remotis dissentire, si re super omnibus tam explorata diversi abeunt, nec certi quicquam constituerent potuerunt.

Meminit
Aristot. in
Ethicis.

Aristotelis
de gustu
opinio.

DE ORE ET DENTIBUS. CAP. XLV.

Hoc ab Ar-
temidoro
lib. 1. c. 33.

Sedem ut jam ad totius oris fabricam convertamus, Aristandri Telmesii sententia est, os & ejus partes esse quasi hieroglyphicum quoddam domus, dentes cum primis incolas ostendere. Hoc vero dupliciter accipi: aut enim domesticos esse, aut alienigenas. Itaque superiores dentes domesticorum incolarum signa esse: propterea quod pars illa superior toti fere capiti adglutinata est, atque cognata. Inferiores vero, alienos ideo demonstrare, quod maxilla ea, quae illos sustinet, tota fit mobilis, atque ita adventitium nescio quid praese ferre videatur.

DE TRIMENTUM. CAP. XLVI.

Artemid.
ibidem.
Persus.
in impu-
dentes pro-
verbium.

Sunt autem qui detrimentum per dentes putent significari, in iis quae in sermone vel voce consistunt, eisque famam dilacerari obreptantium calumniis objectant. Nam & Poetae Oratoresque omnes hic mordere, carpere, rodereque; metaphoricè dixerunt, quoties cujusquam nomen scurriliter traductum aut hostiliter infamatum innuere volunt. Sed quod planos tantum in huiusmodi significatum Conjectores ponunt, Satyrici nostri ad acriorem vim amplificandam genuinum adhibere, & alii caninos enim immiscuerunt.

VERE.

A Pud Philologos hieroglyphicum verecundiæ os videtur esse, unde de impudentibus dici solet, *Hinc illa figura quo ore audebis patrem adire. Et os infrant.* eos os non habere. Hinc Cato Major Lentulo, qui sputum in ejus faciem ejaculatus fuerat, absterfa tantum facie dicit: *Affirmabo omnibus Lentule, falli eos, qui te negant os habere, argute vulgatam hominis impudentiam notando, quamvis de sputi copia dicere videretur.*

AMOLITIO. CAP. XLVIII.

NEquē nescius sum pro amolitione, ut ita nunc dicam, veteres expuendi gestum usurpasse, ut Theocritus, *ὡς μὴ βασκανθῶ δὲ, τρεῖν εἰς ἐμὸν ἐπιυσα κόλπον*: & multa apud alios hujusmodi, quæ recitare superfluum esset. Nam quæ maxime abhorrebant, quæque opprobrio habebant, ea ignominia designabant. Quin & veteribus Christianis mos fuit, estq; adhuc, ad immunda verba expuere, quodam veluti expiationis modo. Ita illud apud Tertullianum lib. ad uxorem altero, acciendum: *Cum aliquid immundum flatu expuis.*

HOROSCOPIUS. CAP. XLIX.

Sed ut os tandem comprimam, uno adhuc hieroglyphico illud obturabo, quod apud Horum Niliacum habetur, ut super cibo aliquid attingamus. Nam illic per hominem, qui horas comedit, hieroglyphicum explicari tradunt horoscopus intelligendo: non quia horas comedit homo, quod fieri minime potest, sed quia ab horis alia atq; alia humano generi alimenta subministrantur. Hujusmodi vero horarum partium commode forte exprimere poterimus, si ex uniuscujusq; horæ proveniuntibus aliquid decerpserimus: puta, rosas, spicam, & pomum aliquod, quæ in unum fasciculum colligata, ori adaperto admoveantur. Horas porro hic intelligendum tres eas anni partitiones, quæ suo quoque tempore singula maturant: ver quippe, astatem, autumnumq;: quæ tempora Ægyptii, quatuor unumquoqueq; mensibus nostris complexi sunt, ex Hori Regis partitione, à quo his etiam nomen Horis inditum, ut quadrimestris esset unusquisque eorum annus, de quo diffusius alibi. Quin Persæ atq; Assyrii, quos nos Annales, Horas vocitarunt, & Græci Horographos eorum scriptores. Apud Lucianum enim legimus, *ὁ μὲν κλεῖθ παλαιὸς τῶν περὶ τὴν βασιλίδος, ὡς δηλοῦσι οἱ περὶ τῶν καὶ ἀστυρίων ὄρεσι*. Cum vero Horus ab Ægyptiis Apollo esse prædicetur, nostri una cum Græcis nomen idem ad quatuor & viginti horas transfudere, quas Solis esse filias Homerus dicit, de quibus, ut hoc *καὶ πάλαι* ponam, veterem habemus fabulam: Horomazen, cum in mundi fabrica reliqua digessisset, quatuor & viginti deos in ovum inclusisse. Id cum Arimani gnatulo perforassent, bona malis immixta prodidisse: atq; ita quantacumq; fruamur jucunditate, quocumq; simus gaudio exhilarati, ferus quid vesper vehat, nos nescire. Hic cum finem facere visus esset Leoniceus, ad inclinatum jam Solem aspectans Ranerius: At nos, inquit, quid ferus vesper advexerit probe scimus, qui bonam hujus diei partem tam jucundis sermonibus exegerimus. Utinam vero sæpe daretur occasio istiusmodi conventus celebrandi; & cum dicto, salute dicta surrexit, quod & alii fecere, die prius constituto, quo intererent essent conventuri: illi domum, ego in navim abii, mox Florentiam, quo fueram, ut scis, per Julii Cardin. domini mei literas acceperat, atq; ibi primo quoque tempore, tam ea, quæ ex te audieram, quam quæ viri illi eruditissimi disseruissent, quæque convenire mihi visa sunt, in commentaria mea Ægyptiaca transtuli, vestra ope fretus, & latius & plenius explicandi multa quæ curta & angusta nimium compereram apud authores posita: neque vero sinit me temporis brevitatis, quæ quisque disputasse ad amissum dirigere, & ipsa quæ audissem verba repræsentare, quod nonnulli ex amicis à me postulabant: id enim negotium multum mihi temporis abstulisset, nec meæ me occupationes id facere permisissent. Satis igitur à me factum puto, si res ipsa breviter, quantum memoria complecti potui, recitata sint. Verum age, benignissime Patruæ, Aristarchum indue, atq; hunc castigandi laborem minime gravem ducat, quæque me recte meminisse compereris, asterisco insignias, quæ segniter & oscitanter excepta, obelo defodices: ut ego hæc aliis communicaturus, iudicio adjutus tuo, audentius id facere confidam. Vale.

